

# Studenti už neždímají učitele tak jako dřív

■ Multimediální umělec, malíř, fotograf a filmař David Saudek připravil na podzim tři výstavy. První z nich otevřel před týdnem v pražské galerii European Arts, další včera v ostravské Besedě. Ta poslední v karlovarské Becherově vile bude pokračováním projektu českých a německých výtvarníků. Saudek míní, že lidé v demokracii z pohodlně. Projevuje se to i na studentech pražské Akademie výtvarných umění, kteří podle něj polevili v nadšení.

Pavel Otto

**ES** Znáte důvěrně Tachovsko, i proto jste se v roce 2012 zapojil do volného tvůrčího seskupení Borderline-Syndrom zaměřeného na soužití Čechů a Němců. Souhlasíte, že některá místa v bývalých Sudetech mohou působit nevlídně až odpudivě?

Je to divoký kraj, ale není prokletý. Naopak je krásný. Jenom ho poznamenalo to, že po vzoru Stalina, který s oblibou přemísťoval etnika, tam byli koncem čtyřicátých let i později posíláni lidé z různých koutů republiky. Tento sociální experiment se na hranici s Německem projevuje dodnes. Mimochodem na Tachovsku je nadprůměrný počet vražd a sebevražd.

**ES** Jak byste popsal hraniční syndrom?

Je to porucha osobnosti, její určitá nefunkčnost způsobená strachem. Za komunistů bylo na české straně dva i více kilometrů široké pásmo, kde kromě ostatních drátů a vojáků nebylo nic. Byla to hranice s nepřáteli, o nichž nám vtloukali do hlavy, že kdyby jen trochu mohli, tak by s námi zatočili. Na německé straně to vypadalo jinak, nebylo tam žádné pásmo. Některé vesnice se stejně jako před rokem 1989 i dnes těsně dotýkají hranice.

Jistěže Němci mají ohromnou kaňku v dějinách a velmi

dobře si ji uvědomují. Jsou až posedlí tím, aby všem ukázali, jak velcí jsou demokraté. A někdy to přeženou jako naposledy jejich kancléřka s uprchlíky.

**ES** Třetí ročník projektu otevřete v listopadu s Martinem Káňou, Jaroslavem Valečkou a bratry Hans Jürgenem a Lotharem Joachimem Gartnerem v karlovarské Becherově vile. Cíl je stále stejný?

Oba ti bratři zažili jako děti poválečné vyhnání ze svých domovů. Vůbec o tom nemluví, považují to za zbytečné. Nebyli v hitlerjugend, ničím se neprovinili. Vyhnání byli proto, že se jejich předci přihlásili k německé národnosti. To je paradoxně zvýhodnilo. Vyrůstali v bývalém západním Německu a ne v totalitě jako my.

Náš strach, že se budeme muset něčeho vzdát a vrátit to Němcům, byl a stále je ohavný, nemožný. Lze ho překonat jen tak, že se s nimi seznámíme, sami si o nich uděláme názor. Od začátku je cílem projektu přimět lidi z obou stran hranice, aby spolu komunikovali. Některí Češi jsou dodnes přesvědčení o tom, že každý Němec se jmenuje Helmut a touží po odplatě. Je to naprostá hloupost, v leccems jsou lepší než my. Dokázal to Bernd Posselt /nejvyšší představitel Sudetoněmeckého krajanského sdružení, které volalo po majetkovém

měňování pohlednic mezi lidmi. Tak to vypadá u nás, tak u vás.

**ES** V posledních letech zachycujete realitu pomocí historických odkazů, jako jsou nástěnné malby, hieroglyfy, židovství či islám, které kombinujete s různými novodobými logy, slogany. Co jejich spojením chcete vyjádřit?

Po absolvování akademie, kde jsme museli malovat povinně, jsem se docela dlouho věnoval filmu. K malbě jsem se vrátil teprve před pěti lety. Moje první výstava byla konceptuální. Hledal jsem

na internetu různé symboly a podle četnosti výskytu je vybíral a přenášel na plátno. Chtěl jsem, aby zlehčovaly ústřední motiv. Raději používám nadsázku, než abych bral věci úplně vážně.

**ES** Do jaké míry nějaký znak či logo vypovídají o době, v níž vznikly?

Například mě zaujala Hello Kitty, která vznikla v Japonsku na začátku sedmdesátých let. Je vlastně obdobou o něco staršího Krtečka pana Milera. Děvčata se s Hello Kitty ztotožňují, některá do puberty i déle. Ta kočička je takový roztomilý divák,

vyrovnání – pozn. red./, když se letos na jaře všech nároků vzdal. Za to si ho vážím. Bylo to gesto, k němuž ho nikdo nenutil. Bohužel až na jednu výjimku byla reakce českých politiků nulová. Místo toho, aby ho sem pozvali, neprojevili vstřícnost a velkorysost jako on.

**ES** Jak lze podobná témata vyjádřit výtvarně?

Každý z uskupení Borderline-Syndrom k tomu přistupuje po svém. Takové věci těžko prodáte, sběratel si obraz s politickou tematikou většinou nekoupí. Děláme to z entuziasmu, chceme pomoci. I z toho důvodu jsou obrazy hodně osobní, můžeme namalovat, co chceme. Na druhé straně netvrdím, že by byly přesnou výpovědí o nějakých událostech nebo situacích. Projekt bych přirovnal k vy-

▼ Hlavní je přimět lidi z obou stran hranice, aby spolu komunikovali. Některí Češi jsou dodnes přesvědčení o tom, že každý Němec se jmenuje Helmut a touží po odplatě





|| Většina symbolů je zprofanovaná, máme je zafixované negativně. Lebka se zkríženými hnáty působí odstrašujícím dojmem. Přitom je to prastarý symbol vzkříšení, který má říkat, že po smrti se z člověka něco zachová

symbol, na němž stáří není viditelné. Bohužel většina jiných symbolů je zprofanovaná, máme je zafixované negativně. Lebka se zkríženými hnáty působí odstrašujícím dojmem. Přitom je to prastarý symbol vzkříšení, který má říkat, že po smrti se z člověka něco zachová.

**EB** Považujete se za pop-artového výtvarníka?

My jsme původně všemu říkali pop-art. Fascinovalo nás, jak Andy Warhol vytvářel své volné věci neuvěřitelně lehce. Kontrastovalo to s akademií, kde kresba hlavy zabrala několik hodin a byla to docela nuda. I když je to další nepřesné slovo, dnes bych o některých svých obrazech řekl, že jsou postmoderní. Znamená to, že si mohu vzít ze všeho

něco a nemusím se ničím omezovat.

**EB** Máte široký záběr, vedle malby se věnujete fotografii, videoartu. Je to v současnosti nutnost, aby se umělec na volné noze uživil?

Čistému umění se věnuje velmi málo lidí. A i ti to mají nastavené tak, aby nebyli odkázáni pouze na pro-

dej svých děl. Kromě toho kombinace různých postupů či technik a také používání počítačů, pomocí nichž si mohou vyzkoušet barevné kombinace nebo nasimulovat rozmístění obrazů v galerii, mi usnadňuje práci. A to jsem si kdysi myslel, že počítač je hnůj.

**EB** Patří mezi vaše zákaznicky VIP osobnosti?

Určitě. Neskrývám, že celebrity pro mě jsou důležité. Ale rozhodně neřeším to, jak často o nich píše bulvár.

**EB** Spolu s Karlem Jeriem jste nedávno vystavili v pražské galerii Michal's Collection část cyklu Riders on the Storm, od včerejška bude k vidění v Ostravě. Čím vás přitahují cyklisté nebo motorkáři?

Karel je excelentní kreslíř a malíř, je mi velkou ctí pracovat s ním na takovém projektu. Inspirovala nás tajemná romantika spojená s tou slavnou skladbou od Doors, byť je její text o něčem jiném. V našem chápání jde o dobrodružnou cestu, což je velmi silný symbol vtahující diváka do děje. Karel to pojal velmi fantasticky, až fantaskně. Jeho postavy jsou mnohem vzletnější než moje, které jsou civilnější. Na cyklistech a motorkářích mě zaujal rozdíl mezi nimi. Zatímco ti první jsou sportovci, ti druhí snílci. Na projektu pracujeme dva roky, postupně se rozrůstá. Ostravská výstava je větší než ta pražská, každý už máme namalované asi dvě desítky obrazů.

**EB** Jak byste charakterizoval svoji generaci, která nastoupila na scénu v devadesátých letech?

Taková generace se už asi neobjeví. Když jsme studovali na akademii, v prvních ročnících byl věkový průměr přes třicet let. Někteří mi spolužáci, kterým je dnes pětadesát nebo i pětadesát, už byli známí malíři nebo sochaři a talentové zkoušky byly v jejich případě nesmyslné. Všichni, kteří nechtěli nebo nemohli na akademii jít za komunistů, se na začátku devadesátých let přihlásili. Taková koncentrace lidí, které zajímalo výtvarno a vážili si toho, že mohou studovat, je neopakovatelná. Bylo to dáno tím, že diktatura je

zřejmě dobrá na vytváření lidských zdrojů. Člověk se chtěl odlišit za cenu, kterou by v normálních poměrech neplatil. V demokracii lidé zpohodlní. Současní osmnáctiletí studenti nemusejí mít zaměstnání a ještě doma poslouchat výčitky, že málo vydělají, protože chodí do školy. Jejich ročníkové práce mi připadají slabé. Polevili v nadšení. Už neždímají učitele jako my, aby jim opravdu něco dali.

**EB** Pomohlo vám jméno slavného otce?

Na startu zcela jistě. Ale potom jste srovnáván, stává se z toho stigma.

**EB** Vidáte se s Janem Saudkem?

Kvůli jistým malichernostem jsme se už delší dobu neviděli. Nic proti němu nemám, vážím si ho jako každého muže jeho věku, který toho tolik dokázal. Problém je v tom, že je výrazně sebestředný. Pokud nechcete žít jeho život, tak vedle něj nefungujete. Dochází ke střetům, které vás s přibývajícím věkem přestávají bavit.

**EB** Nakolik se cítíte ovlivněn Milanem Knížákem, který vás vychoval?

Vnímám ho jako postavu z klubu Rychlých šípů. Co se týče morálky a životních postojů, byl do třiceti mým vzorem. Dodnes s ním téměř ve všem souhlasím. Štve mě to, že nemá dostatek trpělivosti mluvit k lidem srozumitelně, když chce, aby ho poslouchali.

**David Saudek /49/**



Vystudoval v letech 1991 až 1997 sochařství

a nová média na Akademii výtvarných umění v Praze.

Vystavuje od roku 1988. Podílel se na filmu Zab se

a I., o tři roky později na pokračování Zab se

a II. Byl art direktorem filmů Nahota na prodej a Kytice,

posledně jmenovaný získal nominaci na cenu Český lev

za nejlepší výtvarný počin. Vystavoval doma i v zahraničí,

je zastoupen ve státních a soukromých sbírkách.



Foto: E15, Michael Tomášek